

Література:

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n21992>
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій): Закон України від 10 серпня 2023 р. №3317-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3317-20#Text>
4. Про санкції: Закон України від 14 серпня 2014 р. № 1644-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text>
5. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
6. Порядок повернення (перерахування) коштів, помилково або надміру зарахованих до державного та місцевих бюджетів: затв. наказ Міністерства фінансів України від 03.09.2013 р. № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1650-13#n18>
7. Європейський Суд з прав людини. Рішення прийняті на підставі статті 1 Протоколу Першого до Конвенції. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22article%22:\[%22P1-1%22\],%22documentcollectionid%22:\[%22JUDGMENTS%22,%22DECGRANDCHAMBER%22,%22ADMISSIBILITY%22,%22COMMUNICATEDCASES%22,%22CLIN%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22article%22:[%22P1-1%22],%22documentcollectionid%22:[%22JUDGMENTS%22,%22DECGRANDCHAMBER%22,%22ADMISSIBILITY%22,%22COMMUNICATEDCASES%22,%22CLIN%22]})

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-23>

ПУБЛІЧНІ ЗАКУПВЛІ В РЕАЛІЯХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Рошиян І. В.

*аспірант кафедри цивільного,
адміністративного та фінансового права
Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, Україна*

У зв'язку із збройною агресією Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» з 24 лютого 2022 року в Україні запроваджено правовий режим воєнного стану [1].

Введення воєнного стану виявило низку ризиків, які можуть спіткати сферу публічних закупівель [2].

До цього має бути враховано, що публічні закупівлі залишаються рушійною силою економіки воюючої держави. А проведення закупівель в непрозорий та неконкурентний спосіб може призвести до неефективного витрачання бюджетних коштів та підвищення корупційних ризиків.

Не містять у своєму змісті норм, які б передбачали особливості здійснення публічних закупівель в умовах воєнного стану і Угода про асоціацію та гармонізацію українського законодавства до положень Директив ЄС, і самі Директиви 2014/23/ЄС, 2014/24/ЄС, 2014/25/ЄС, 89/665/ЄЕС. Вбачається, що Україна є першою державою на європейському просторі, яка пристосувала нормативно-правову базу та процедури публічних закупівель до умов роботи під час війни.

Вирішуючи зазначені проблеми, Уряд України 16.08.2022 р. ухвалив Закон України № 2526-ІХ „Про внесення змін до Закону України „Про публічні закупівлі” та інших законодавчих актів України щодо здійснення оборонних та публічних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану” [3].

Вказаними змінами на Кабінет Міністрів України покладено функцію визначення особливостей публічних закупівель в умовах воєнного стану.

Кабінетом Міністрів України 12.10.2022 р. була прийнята постанова № 1178 „Про затвердження особливостей здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України „Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» [4].

Постановою введено обмеження щодо застосування процедур закупівель – залишені відкриті торги з особливостями, обумовленими введенням воєнного стану, можливість закупівель за рамковими угодами та з використанням електронного каталогу.

Цією постановою передбачена можливість застосування замовниками електронної системи закупівель (відкриті торги, електронний каталог), якщо вартість закупівлі товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту) становить або перевищує 100 тисяч гривень, послуг з поточного ремонту становить або перевищує 200 тисяч гривень, робіт становить або перевищує 1,5 мільйона гривень. До цього моменту використовувати електронні каталоги було можливо лише на допорогових сумах.

14.09.2020 року постановою Кабінету Міністрів України № 822 було затверджено Порядок формування та використання електронного каталогу [5]. Пункт 10 постанови Кабінету Міністрів України № 1178 розширив можливості використання електронного каталогу, як альтернативу відкритим торгам, для закупівлі товару без встановлення вартісних критеріїв.

Наведені законодавчі зміни мали наслідком збільшення закупівель з використанням електронного каталогу з 590 організаторів у січні 2023 року до 1654 у січні 2024 року, а середня кількість пропозицій ціни на торги складала 3,86 [6].

За умовами роботи електронного каталогу, потенційних постачальників відбирає адміністратор каталогу. Замовник звільняється від необхідності готувати тендерну документацію, проводити кваліфікацію постачальника, залишається лише визначити критерії для товару. Як наслідок, замовник отримує вже перевіреного постачальника.

На теперішній час передбачена єдина процедура, за якою можливо придбання товару в електронному каталозі – запит пропозицій постачальників. Його технологічна карта буде розпочинатись із публікації річного плану закупівель або внесення до нього відповідних змін (до 5 робочих днів з дати затвердження). Оголошення запиту ціни із зазначенням кінцевого строку подання ціни пропозицій та проекту договору. На подачу потенційними постачальниками ціни пропозицій надається не менше 2 робочих днів. У день закінчення строку подання ціни пропозицій, система автоматично визначає найбільш економічного вигідну пропозицію. Отримавши результати, замовник має 2 робочі дні для прийняття рішення про визначення пропозиції ціни переможною та підтвердження наміру укласти договір. Протягом не менше 5 та не більше 10 календарних днів відбувається підписання договору. Для публікації звіту надається 3 робочі дні [7].

Зазнали змін у період воєнного часу і процедура відкритих торгів, з'явилися так звані „відкриті торги з особливостями”.

Відмінність відкритих торгів з особливостями полягає у більш лояльному стані та спрощеній процедурі. Так, для того, щоб відбулись відкриті торги з особливостями достатня наявність одного учасника.

Технологічна карта відкритих торгів з особливостями, після внесення відповідних змін до річного плану закупівель передбачає подання оголошення про закупівлю та 7 календарних днів для надання пропозицій. Після закінчення строку подання пропозицій, протягом одного робочого дня відбувається аукціон, за умови надходження більше двох та більше тендерних пропозицій. Для визначення переможця замовнику надається термін від 5 до 20 робочих днів, після чого протягом 6-15 календарних днів має бути укладений договір [8]. Таким чином, процедуру відкритих торгів з особливостями можна провести за 20 днів.

Підсумовуючи запроваджені зміни можна зробити наступні висновки.

Не маючи досвіду дій в умовах воєнного стану, Уряд України зміг утримати сферу публічних закупівель на належному законодавчому рівні. Запропоновані зміни фактично були направлені на спрощення

доступу до публічних закупівель, скорочення строків закупівель, запобігання ризикам воєнного часу, без збитків для самої системи, не на шкоду принципам публічних закупівель. Спрощення процедури, її цілковита прозорість сприяли підвищеній увазі з боку потенційних постачальників до внесення інформації про себе до електронного каталогу. Досвід, отриманий у період воєнного часу з успіхом може бути запроваджений і у мирний час, адже запропоновані зміни дотримують тих вимог, за якими вибудовувались публічні закупівлі до початку війни.

Література:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>, дата звернення 04.02.2024.

2. Аналіз регуляторного впливу до проекту постанови Кабінету Міністрів України „Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України „Про публічні закупівлі”, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування”, URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=4b662ef2-141e-48c1-9fec-145fe16420f1&title>, дата звернення 04.02.2024.

3. Про внесення змін до Закону України „Про публічні закупівлі” та інших законодавчих актів України щодо здійснення оборонних та публічних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану: Закон України від 16.08.2022 № 2526-IX, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2526-20#n7>, дата звернення 30.01.2024.

4. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування»: постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF?ed=20221012&find=1&text=%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1#w1_79, дата звернення 04.02.2024.

5. Порядок формування та використання електронного каталогу: постанова Кабінету Міністрів України від 14.09.2020 № 822, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/822-2020-%D0%BF#Text>, дата звернення 02.02.2024.

6. Платформа для аналітики та інтеграції даних. URL: <https://bi.prozorro.org/sense/app/ec65fa69-14a5-4337-b907-23682ef09702/sheet/d49faaf2-39ce-4190-b2b5-d08f7526a61e/state/analysis>, дата звернення 04.02.2024.

7. Он-лайн платформа Prozorro – електронна система закупівель. URL: <https://prozorro.gov.ua/ProzorroMarket>, дата звернення 04.02.2024.

8. Кулик Л. Особливості здійснення закупівель під час дії воєнного стану. URL: <https://infobox.prozorro.org/articles/yak-provoditi-zakupivliv-vidpovidno-do-novoji-postanovi>, дата звернення 04.02.2024.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-24>

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ З УРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Соха С. С.

*аспірант кафедри цивільного, адміністративного
та фінансового права*

*Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Останніми роками роль громадянського суспільства в місцевому врядуванні стала популярною темою багатьох наукових дискусій. В останні десятиліття перехід від традиційного державного управління до нового державного управління та, зрештою, нових моделей державного управління підкреслило відродження громадянського суспільства в усьому світі. Проте питання, яке поки що залишається без однозначної відповіді, хто має ініціювати партнерство: громадянське суспільство чи уряд?

Деякі теоретики стверджують, що уряд міг би відігравати активну роль у заохоченні участі громадян у прийнятті рішень [1; 4; 5] Навіть Дж. Денхардт і Р. Денхардт вказують на «важливу роль уряду в заохоченні розвитку громади та громадянського суспільства». Однак конкретної моделі партнерства влади та громадянського суспільства автори не наводять.

Патнем стверджує, що демократична традиція залежить від існування громадсько активних громадян, активних в урядових структурах. Відсутність участі громадян у сучасному управлінні зменшує здатність місцевої демократії бути представницькою та чуйною. Водночас Дж. Денхардт і Р. Денхардт наголошують, що «громадяни робили б те, що вони повинні робити в демократії – вони б керували урядом» [1].